

Prilog 3 – Gospodarski utjecaj provedbe OPP-a

(izvor: Ministarstvo gospodarstva i Agencija za ugljikovodike)

Regulatorni okvir istraživanja i eksploatacije ugljikovodika

Promjena gospodarskog okruženja i sve veći interes inozemnih investitora kojima je u svrhu ulaganja u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika bilo potrebno omogućiti viši stupanj pravne sigurnosti i fleksibilnosti u realizaciji poslovnih interesa, ukazali su na potrebu reguliranja postupaka istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na način koji je definiran i prihvaćen u svjetskoj praksi.

Uzimajući u obzir činjenicu da je u razdoblju od 2007. do 2013. godine eksploatacija nafte u Republici Hrvatskoj pala za 28,5%, dok je eksploatacija plina pala za 34,6% te da u navedenom razdoblju nije bilo značajnih investicija u istražne radnje koje bi dovele do novih otkrića ugljikovodika bilo je potrebno izmijeniti regulatorni okvir na način da se potaknu nova ulaganja. Najveći izazov Europske unije je sigurnost i pouzdanost opskrbe naftom i plinom, a nova otkrića potencijalno omogućavaju energetske neovisnost Republike Hrvatske i šire regije te smanjenje energetske ovisnosti unutar Europske unije.

Sa ciljem privlačenja i poticanja investicija u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine 94/13 i 14/14) kojim se reguliraju aktivnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, a koji je usklađen sa svim direktivama Europske unije kao i najboljim svjetskim praksama zemalja koje imaju dugogodišnje iskustvo u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Sa ciljem provedbe spomenutog Zakona Vlada Republike Hrvatske donijela je i Zakon o osnivanju Agencije za ugljikovodike (Narodne novine 14/14) kao regulatornog tijela zaduženog za nadzor aktivnosti prilikom istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u skladu s ovlastima iz Zakona, a po uzoru na najbolje svjetske prakse. Sa ciljem ostvarenja čim veće koristi za Republiku Hrvatsku donesen je i novi financijski model koji omogućava značajno veće koristi nego što je to bio slučaj ranije te je donesena Uredba o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14).

Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika stvoreni su uvjeti za velika ulaganja u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, utvrđeni su zakonski preduvjeti za energetske razvoj i konkurentne uvjete u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, pri čemu izniman naglasak stavljen na optimizaciju prilikom gospodarenja mineralnim sirovinama, poštujući pritom načela zaštite nacionalnih interesa Republike Hrvatske s jedne strane, omogućujući ujedno investitorima sigurnost i stabilnost prilikom provođenja investicija i poslovanja. Prilikom izrade navedenih zakonskih propisa uzeta je u obzir dugogodišnja svjetska praksa prihvaćena u mnogobrojnim zemljama koje uspjeh svog gospodarstva zasnivaju na eksploataciji ugljikovodika, kao i stavovi zemalja Europske unije u odnosu na inozemna ulaganja.

Zakonom o osnivanju Agencije za ugljikovodike osnovana je Agencija u veljači 2014. godine radi praćenja izvršenja ugovornih obveza odabranih investitora po pitanju istraživanja i eksploatacije ugljikovodika za vrijeme trajanja istraživanja i eksploatacije ugljikovodika sa ciljem zaštite interesa Republike Hrvatske, kao i operativne podrške u provođenju javnih nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Neke od glavnih zadaća Agencije su definiranje istražnih radnji u skladu s najboljim svjetskim praksama, određivanje pravila i uvjeta za uspostavu istražnog i eksploatacijskog polja i tijek eksploatacije te praćenje izvršenja svih ugovornih odredbi u skladu s najvišim ekološkim standardima.

Javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu

Vlada Republike Hrvatske je u skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika donijela Odluku o osnivanju stručnog povjerenstva za provođenje javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 31/14). Stručno povjerenstvo je u svrhu raspisivanja javnog nadmetanja provelo sve Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika propisane pripremne radnje. Navedene pripremne aktivnosti prije svega podrazumijevaju definiranje sadržaja i uvjeta javnog nadmetanja za izdavanje dozvola, izradu studije opravdanosti izdavanja dozvola,

procjenu vrijednosti dozvole, izradu dokumentacije za nadmetanje, određivanje vrste i visine jamstva za ozbiljnost ponude odnosno izvršenje dozvole i ugovora, određivanje visine novčane naknade za otkup dokumentacije za nadmetanje, određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje ugljikovodika radi dodjele koncesije, određivanje granica istražnog prostora, određivanje vrste i sadržaja ugovora te određivanje kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja.

Također, bitno je napomenuti da se tijekom 2013. i 2014. godine po prvi put u Republici Hrvatskoj uspostavila nacionalna baza geoloških podataka koja uključuje sve podatke prikupljene za vrijeme istraživanja u prošlosti. Obzirom na prikupljene postojeće geološke kao i geološke analize i procjene, Stručno povjerenstvo je procijenilo da će se javno nadmetanje za kopno provoditi u nekoliko dijelovi prvenstveno radi kompleksnosti samih podataka te je odlučeno da se u prvom javnom nadmetanju raspiše dio područja koji se odnosi na područje Drave, Save i istočne Slavonije. U konačnici je definirano 6 istražnih prostora na području Panonskog bazena s površinama od 2.100 do 2.600 četvornih kilometara.

Na temelju Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine 94/13 i 14/14), Odluke Vlade Republike Hrvatske o osnivanju stručnog povjerenstva za provođenje javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 31/14), Odluke Vlade Republike Hrvatske o postupku provedbe javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu (Narodne novine 84/14), Odluke Vlade Republike Hrvatske o provođenju i objavi javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu (Narodne novine 84/14) i Odluke Vlade Republike Hrvatske o sadržaju i uvjetima javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu i kriterijima za odabir najpovoljnijeg ponuditelja (Narodne novine 84/14), Vlada Republike Hrvatske je dana 18. srpnja 2014. godine objavila Prvo javno nadmetanje za izdavanje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu (Narodne novine 86/14). Zainteresirani ponuđači su se mogli nadmetati za 6 istražnih prostora, površine od 2.100 do 2.600 četvornih kilometara. Prvo javno nadmetanje je zatvoreno 18. veljače 2015. godine. Predmet Strateške procjene utjecaja na okoliš je cjelokupni kopneni dio Republike Hrvatske, izuzev područje otoka. Istražni prostori koji su ponuđeni u Prvom javnom nadmetanju za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu prikazani su na Slici 1.

Slika Error! No text of specified style in document..1: Prikaz kopnenog dijela Republike Hrvatske koji je predmet Strateške procjene utjecaja na okoliš, s označenim istražnim prostorima koji su bili predmet Prvog javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu

Ekonomске značajke (izvor Ministarstvo gospodarstva i Agencija za ugljikovodike)

Ekonomski utjecaji na gospodarstvo države u kojoj se obavljaju aktivnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika podijeljeni su u četiri skupine:

- **Izravna financijska korist** - priljev novčanih sredstava u obliku podjele eksploatacije, naknade za pridobivene količine ugljikovodika (rudne rente), ostalih naknada u svezi s aktivnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, izravnih i neizravnih poreza, prireza, doprinosa, parafiskalnih davanja i ostalih javnih davanja koje će investitor biti dužan platiti,
- **Izravni gospodarski učinci** - izravni učinci na ekonomiju uzrokovani potražnjom za dobrima i uslugama industrija izravno povezanih s aktivnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika (izravna posljedica kapitalnih ulaganja i operativnih troškova aktivnosti),
- **Neizravni gospodarski učinci** - popratne posljedice na ekonomiju uzrokovane potražnjom za dobrima i uslugama industrija ovisnih o industrijama izravno povezanih s postupkom istraživanja i eksploatacije ugljikovodika,
- **Inducirani učinci** - Reakcija ekonomije na promjene u kupovnoj moći kućanstva kao posljedice većih prihoda nastalih izravnim i neizravnim učincima.

Gospodarski učinci istraživanja i eksploatacije ugljikovodika razlikuju se po fazama implementacije, ali kako se radi o izravnim stranim ulaganjima njihov utjecaj na bruto domaći proizvod države je značajan, kao i doprinos cjelokupnoj modernizaciji ekonomije zemlje primateljice ulaganja. Izravna

strana ulaganja imaju najjasniji utjecaj na rast u sektoru industrijske proizvodnje i povezanih usluga te doprinose povećanju produktivnosti gospodarstva i uvođenju novih procesa poslovanja, prijenosu tehnologija i znanja, vještina upravljanja i osposobljavanja zaposlenika.

Izravna financijska korist

Analiza financijskih modela u ugovorima s naftnim kompanijama

Provedenom analizom od strane konzultantske kuće IHS Global Ltd. London obuhvaćeno je 145 država diljem svijeta koje su definirale različite financijske modele u ugovorima u vezi provedbe aktivnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika s naftnim tvrkama. Financijski modeli općenito se dijele na modele koji se baziraju na podjeli eksploatacije ugljikovodika (pridobivenih količina) i na modele koji se baziraju na naknadi koja slijedi iz pridobivene količine ugljikovodika. Uz ovu osnovnu podjelu financijskih modela moguća je i kombinacija te se isti mogu smatrati svojevrsnim hibridima.

Konzultanska kuća IHS Global Ltd. London je u 145 država diljem svijeta identificirala čak 220 različitih financijskih modela. Razlog postojanja većeg broja financijskih modela u odnosu na broj država u kojima se isti koriste leži u činjenici što se različiti financijski modeli primjenjuju za određena geografska područja (kopno, odobalje ili područja u uvjetima dubokog mora) odnosno za specifične geografske uvjete ili iz nekih drugih razloga.

Od navedenih 220, čak 116 financijskih modela temeljeno je na podjeli eksploatacije ugljikovodika (što čini 53% od ukupnog broja svih identificiranih financijskih modela), za što se opredijelila i Republika Hrvatska. Modeli koji se baziraju na podjeli eksploatacije ugljikovodika obuhvaćaju niz financijskih sastavnica i ugovornih uvjeta koje ćemo detaljnije obrazložiti u nastavku.

Jednokratne naknade

Naknada za potpisivanje ugovora je jednokratna novčana naknada koja se plaća u trenutku potpisivanja ugovora o podjeli eksploatacije između države domaćina i investitora. Ova naknada se plaća po svakom pojedinom ugovoru (po jednom istražnom prostoru) te je uobičajeno definirati ju dokumentacijom za nadmetanje. Naknada za potpisivanje ugovora se može odrediti kao fiksni iznos ili kao komponenta podložna nadmetanju, pri čemu se obično dokumentacijom za nadmetanje ograničava minimalni iznos.

Naknada za otkriće ugljikovodika je novčana naknada koju investitor plaća državi domaćinu nakon potvrde komercijalne isplativosti otkrića odnosno po prihvaćanju razvojnog plana eksploatacijskog polja od strane zemlje domaćina.

Naknade za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika su novčane naknade plative tijekom eksploatacijskog perioda, za dostignute određene količine eksploatacije. Eksploatacija se obično mjeri kroz određeni period (najčešće mjesečno ili kvartalno) te se naknade obračunavaju temeljem ostvarene eksploatacije, međutim moguće je i odabrati varijantu praćenja kumulativne eksploatacije pri čemu se naknade plaćaju nakon dostignutih zadanih količina kumulativne eksploatacije, neovisno o periodu ostvarenja.

Jednokratne naknade su izdatak za investitora koje ne ulaze u povrat investitorovih troškova u okviru ugovora o podjeli eksploatacije, međutim, ubrajaju se u rashodovne stavke prilikom obračuna poreza na dobit, u zemljama gdje takvi porezni sustavi postoje.

Administrativna novčana naknada

Naknada za administrativne troškove je novčana naknada koja ima za cilj podmiriti troškove administriranja nad ugovorom, što uključuje, između ostalog, troškove praćenja i nadziranja investitora u izvršavanju svih preuzetih obveza sukladno dozvoli i ugovoru, troškove potpore investitoru te koordinacije između investitora i nadležnih državnih tijela vezano za izvršavanje obveza investitora na temelju izdanih dozvola i sklopljenih ugovora, troškove podrške investitoru u postupcima ishođenja svih potrebnih dokumenata i isprava potrebnih za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika. Iznos ove naknade je obično fiksna, međutim preporučuje se uračunati i stopu inflacije u vrijednost naknade kako bi se neutralizirali efekti smanjenja vrijednosti novca.

Naknada za pridobivene količine ugljikovodika

Naknada za pridobivene količine ugljikovodika osigurava državi domaćinu novčani tok od početka komercijalne eksploatacije naftnih projekata, a obračunava se u određenom postotku na ukupan iznos tržišne vrijednosti ukupne eksploatacije. Naftne kompanije nisu sklone ovoj vrsti nameta, pogotovo u okviru modela koji se baziraju na podjeli eksploatacije s obzirom da je navedena naknada svojevrsan porez na eksploataciju te se na taj način za investitora smanjuje količina eksploatacije dostupna za povrat troškova, čime se odgađa i vremenska točka u kojoj naftna kompanije ostvaruje povrat svog početnog ulaganja. Postotak prema kojem se izračunava ova naknada je obično fiksna, a može biti definiran i u određenom rasponu, ovisno o određenim čimbenicima, kao što je prosječna dnevna razina eksploatacije. U Europi i na Mediteranu, naknada za pridobivene količine ugljikovodika se u pravilu obračunava pravocrtno, najčešće prema stopi od 5%, 10% ili 12,5%.

Podjela eksploatacije ugljikovodika

Podjela eksploatacije se detaljno uređuje ugovorom o podjeli eksploatacije, a cilj navedenog je omogućiti podjelu prihoda između države domaćina i investitora (naftne kompanije), kako bi investor mogao ostvariti povrat svojih troškova i ostvariti povrat na svoju investiciju kroz podjelu preostalog dijela eksploatacije. Tri elementa podjele eksploatacije (povrat troškova, eksploatacija preostala za podjelu i podjela dobiti) su opisana u nastavku.

Povrat troškova

U modelu koji se bazira na podjeli eksploatacije ugljikovodika, investitor nadoknađuje svoje troškove iz preostale eksploatacije, nakon odbitka eksploatacije korištene u svrhu poslovnih operacija i nakon odbitka iznosa naknade za pridobivene količine eksploatacije. Postoji niz faktora koji utječu na povrat investitorovih troškova, kao što su razdoblje povrata troškova, stopa povrata godišnjih troškova i gornja granica povrata troškova.

Razdoblje povrata troškova - prihvatljivi troškovi se nadoknađuju investitoru periodično (kvartalno ili godišnje), počevši od trenutka eksploatacije. Troškovi koji nisu nadoknađeni u određenom obračunskom razdoblju prenose se u sljedeće razdoblje, sve dok ne budu u potpunosti nadoknađeni (ali samo za vrijeme trajanja ugovora),

Stopa povrata troškova - definira se koliki će se postotak investitorovih troškova uzeti u obzir prilikom obračuna povrata.

Gornja granica povrata troškova - određuje se maksimalna količina eksploatacije temeljem koje investitor može ostvariti povrat svojih troškova u određenom obračunskom razdoblju. Gornja granica povrata troškova obično ima za cilj osigurati dostupnost dijela eksploatacije za podjelu, čime se državi domaćinu osigurava novčani tok od podjele dobiti. Gornja granica povrata troškova u određenom obračunskom razdoblju kreće se u rasponu od 50% do 100% vrijednosti eksploatacije umanjene za naknadu za pridobivene količine ugljikovodika.

Eksploatacija preostala za podjelu

Eksploatacija preostala za podjelu između države domaćina i investitora podrazumijeva dio eksploatacije dobiven na način da se od ukupne eksploatacije odbije iznos naknade za pridobivene količine ugljikovodika te investitorovi troškovi u skladu s definiranom gornjom granicom povrata istih.

Podjela dobiti

Podjela dobiti dijeli se nad eksploatacijom ugljikovodika preostalom za podjelu. Postoji niz metoda za raspodjelu dobiti između države domaćina i investitora pri čemu većina financijskih modela koristi određenu vrstu padajuće skale ovisno o izračunatom R-faktoru, dok samo mali broj modela koristi jednostavan izračun s fiksno postavljenim postotkom podjele. R-faktor predstavlja mjeru profitabilnosti projekta. Vrijednost R-faktora koji se koristi u tekućem obračunskom razdoblju, bilo kvartalno ili godišnje, dobiva se kao omjer kumulativnog neto prihoda investitora s osnove pridobivenih količina ugljikovodika do kraja prethodnog obračunskog razdoblja i kumulativnih kapitalnih troškova s osnove pridobivenih količina ugljikovodika do kraja prethodnog obračunskog razdoblja. Kumulativni neto prihod investitora obično je jednak sumi kumulativnog povrata investitorovih troškova i kumulativnog investitorovog udjela u dobiti, umanjenoj za kumulativne investitorove operativne troškove.

Porezni sustav

Uobičajena porezna davanja s aspekta ostvarene dobiti uključuju porez na dobit. Porezni sustavi određenih zemalja propisuju i dodatne poreze na dobit kao i ostale vrste nameta u obliku oporezivanja isplate dividendi, isplate udjela u dobiti i drugo.

Financijski model u Republici Hrvatskoj

Nakon provedene analize ekonomskih modela predloženih i izrađenih od strane konzultantske kuće IHS Global Ltd. London te razmatranja ekonomskih modela drugih država u okruženju u cilju definiranja optimalnog ekonomsko-financijskog modela za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u Republici Hrvatskoj, definirani su konačni parametri financijskog modela te metodologija utvrđivanja naknade za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika te podjele količina pridobivenih ugljikovodika. Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14), Vlada Republike Hrvatske odlučila se za model koji se bazira na podjeli eksploatacije. Spomenutom Uredbom propisuje se način utvrđivanja, visina i omjer raspodjele naknade za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika. Ukupna naknada se sastoji od sedam komponenti od kojih je šest plativo u obliku novčane naknade, dok je jedna bazirana na podjeli eksploatacije.

Sastavnice ukupne naknade za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Slika Error! No text of specified style in document..2.), odnosno financijskog modela koji se primjenjuje u Hrvatskoj su:

1. novčana naknada za površinu odobrenog istražnog prostora određenu upisom u registar istražnih prostora ministarstva nadležnog za rudarstvo, uspostavljen temeljem odredbi važećih Zakona o rudarstvu - 400 kuna/km² godišnje,
2. novčana naknada za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja određenu upisom u registar eksploatacijskih polja ministarstva nadležnog za rudarstvo, uspostavljen temeljem odredbi važećih Zakona o rudarstvu - 4.000 kuna/km² godišnje,
3. novčana naknada za sklapanje ugovora između investitora i Vlade Republike Hrvatske temeljem izdane dozvole - ne može biti manja od 1.400.000 kuna, a ujedno je i jedan od elemenata radnog programa koji ulazi u ukupnu ocjenu investitorove ponude u postupku nadmetanja,
4. novčana naknada za pridobivene količine ugljikovodika - 10% od iznosa tržišne vrijednosti ukupne količine pridobivenih ugljikovodika,
5. dodatna novčana naknada za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika - za ostvarenu eksploataciju nafte: 1.400.000 kuna na početku pridobivanja te po 1.400.000 kuna nakon svakih 50.000 barela, zaključno s količinom kumulativne eksploatacije od 200.000 barela; za ostvarenu eksploataciju plina: 900.000,00 kuna na početku pridobivanja te po 900.000 kuna nakon svakih 25.000 ekvivalenta barela, zaključno s količinom kumulativne eksploatacije od 100.000 ekvivalenta barela,
6. novčana naknada za administrativne troškove - 600.000 kuna za prvu godinu trajanja dozvole i ugovora, uz uvećanje od 4% godišnje,
7. podjela količina pridobivenih ugljikovodika - podjela količina pridobivenih ugljikovodika u postotnom udjelu, nakon povrata investitorovih troškova, unutar padajuće skale, ovisno o izračunatom R-faktoru.

R-faktor se računa prema formuli „ $R = X/Y$ “, gdje je:

„X“ iznos ostvarenog kumulativnog neto prihoda investitora s osnove pridobivenih količina ugljikovodika temeljem izdane dozvole i sklopljenog ugovora između Vlade Republike Hrvatske i investitora u prethodnom kvartalu. Neto prihod predstavlja ukupan novčani iznos koji je uprihodio investitor radi povrata troškova kao i njegov dio prihoda od podjele količine pridobivenih ugljikovodika temeljem izdane dozvole i sklopljenog ugovora, umanjeno za operativne troškove.

„Y“ iznos kumulativnih kapitalnih troškova s osnove pridobivenih količina ugljikovodika temeljem izdane dozvole i sklopljenog ugovora između Vlade Republike Hrvatske i investitora u prethodnom kvartalu. Kumulativni kapitalni troškovi predstavljaju sve razvojne troškove i troškove eksploatacije temeljem izdane dozvole i sklopljenog ugovora.

Postotak od podjele količina pridobivenih ugljikovodika na koji investitor ima pravo, računa se prema sljedećoj ljestvici:

Vrijednost R-faktora	Postotak podjele na koji investitor ima pravo
$0 < R < 1.0$	90%
$1.0 < R < 1.5$	80%
$1.5 < R < 2.0$	70%
$R > 2.0$	60%

Slika Error! No text of specified style in document.:2: Skraćeni prikaz financijskog režima sukladno Uredbi o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika

U skladu s Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14) kao i nacrtom Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika objavljenog na stranicama Ministarstva gospodarstva (www.mingo.hr) i Agencije za ugljikovodike (www.azu.hr), a objavljenim od strane Vlade Republike Hrvatske u sklopu dokumentacije za prvo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu, ugrađene su odredbe o naknadama za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika te odredbe o modelu podjele eksploatacije ugljikovodika.

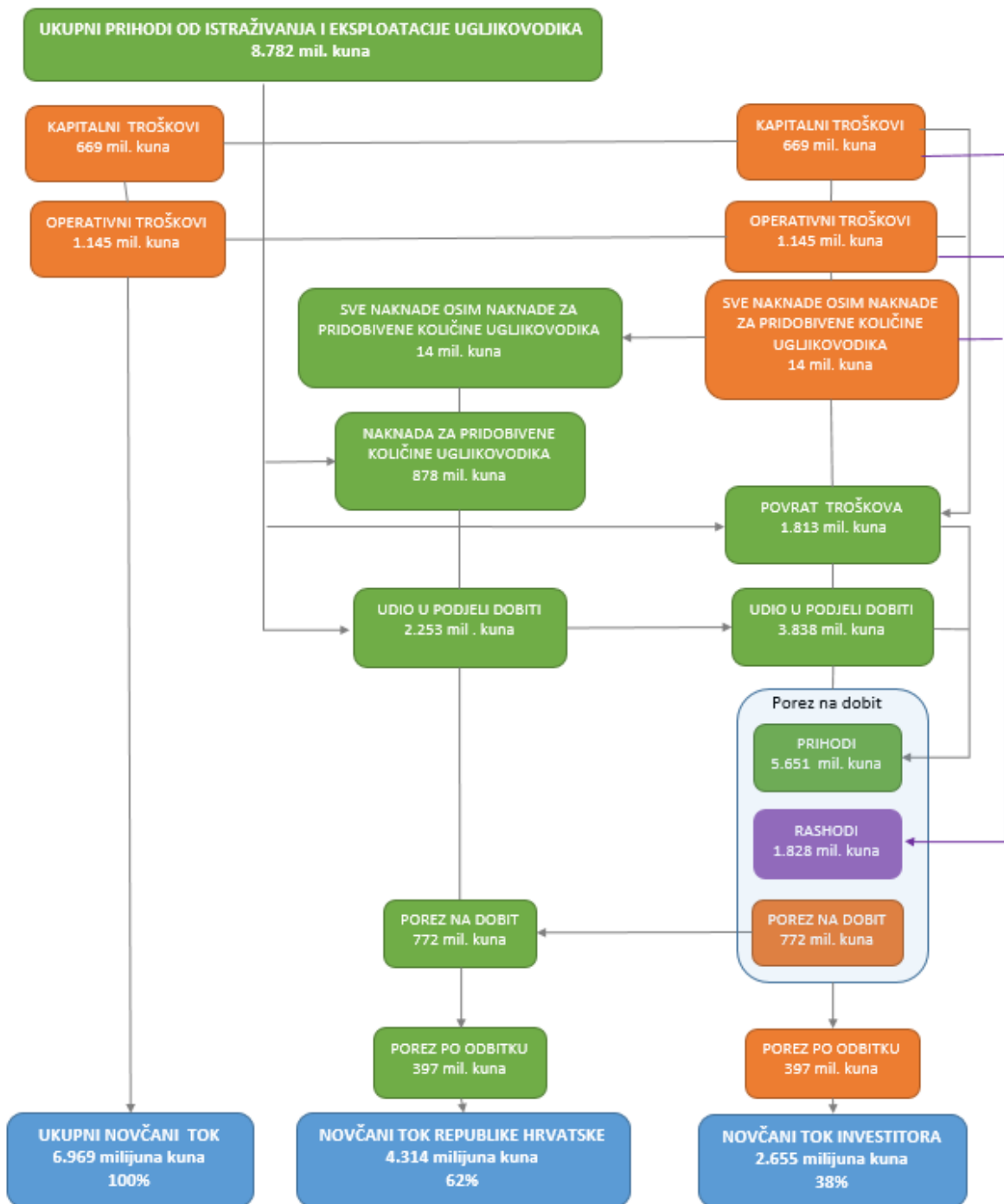
Odabrani financijski model u Republici Hrvatskoj čini temelj za priljev novčanih sredstava u proračun Republike Hrvatske. Kao ilustrativan primjer za područje kopnene Hrvatske, obrazlaže se mogući financijski utjecaj aktivnosti istraživanja i eksploatacije na primjeru jednog istražnog prostora. Navedeni primjer izrađen je sukladno odredbama Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14), prijedloga Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika i važeće porezne regulative u primjeni.

Za analizu je korišten istražni prostor prosječne veličine 2.400 km² na kojem se nalaze potencijalne pridobive rezerve ugljikovodika u količini od 10 milijuna barela ekvivalenta nafte. Proračun je napravljen za vremensko razdoblje od 20 godina (5 godina istraživanja, 15 godina eksploatacije), uz predviđenu cijenu od 99,39 dolara po barelu nafte. Ukupna investicija na jednom eksploatacijskom polju generirat će ukupni novčani tok od gotovo 6,9 milijardi kuna (ukupni prihod od eksploatacije u iznosu od 8,8 milijardi kuna umanjeno za procjenu kapitalnih i operativnih troškova u iznosu od 1,8

milijardi kuna), pri čemu će Republika Hrvatska dobiti gotovo 62% ukupnog novčanog toka, što predstavlja oko 4,3 milijardi kuna. Koristi za Republiku Hrvatsku prvenstveno se očituju kroz plaćanje novčane naknade za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10% od ukupne vrijednosti pridobivenih ugljikovodika te kroz koristi u smislu podjele eksploatacije (Uredbom o naknadi za istraživanje eksploataciju ugljikovodika propisan je model podjele eksploatacije na način da se preostala pridobivena količina ugljikovodika, nakon odbitka novčane naknade za pridobivene količine ugljikovodika te povrata investitorovih troškova u skladu s odredbama ugovora, dijeli u odgovarajućem postotku između investitora i Republike Hrvatske).

U nastavku je prikazana metodologija odabranog financijskog modela kao i financijske vrijednosti prihoda od eksploatacije, troškova, naknada, podjele dobiti iz eksploatacije i drugo (Slika Error! **No text of specified style in document..3.**).

Slika Error! No text of specified style in document.:3: Prikaz odabranog financijskog modela u Republici Hrvatskoj s primjerom eksploatacije ugljikovodika na eksploatacijskom polju s pridobivim rezervama od 10 milijuna barela ekvivalenta nafte u 15 godina eksploatacije

Obrazloženje modela:

Ukupni prihod: tržišna vrijednost ukupne količine pridobivenih ugljikovodika.

Kapitalni troškovi: uključuju sve troškove u infrastrukturu čija se korist očekuje kroz duži niz godina, a ne samo na godinu u kojoj je investicija nastala. Kapitalni troškovi se odnose na izradu bušotina, opremu ugrađenu u bušotine za potrebe eksploatacije, priključne cjevovode rudarskih objekata za

sabiranje i transport ugljikovodika, zgrade i objekte koji služe za rudarske operacije te sve ostale investicije čija izgradnja je opravdana eksploatacijom ugljikovodika.

Operativni troškovi: odnose se na troškove koji su stvoreni na osnovi održavanja tekuće eksploatacije i koji se odnose na održavanje radnog procesa.

Sve naknade osim naknade za pridobivene količine ugljikovodika: uključuje sljedeće naknade definirane Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14) - novčanu naknadu za površinu odobrenog istražnog prostora, novčanu naknadu za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja, novčanu naknadu za sklapanje ugovora između investitora i Vlade Republike Hrvatske temeljem izdane dozvole, dodatnu novčanu naknadu za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika, novčanu naknadu za administrativne troškove.

Naknada za pridobivene količine ugljikovodika: predstavlja 10% od iznosa tržišne vrijednosti ukupne količine pridobivenih ugljikovodika.

Povrat troškova: nadoknađeni troškovi investitoru iz vrijednosti preostale eksploatacije, nakon odbitka iznosa naknade za pridobivene količine eksploatacije, vodeći računa o gornjoj granici povrata troškova u visini od 70%.

Porez na dobit: porez što ga trgovačka društva plaćaju na ostvarenu dobit, tj. na razliku prihoda i rashoda.

Porez po odbitku: isplata dividende ili udjela u dobitku nerezidentnim pravnim osobama iz ostvarene dobiti.

Ukupni novčani tok: razlika između ukupnog prihoda od pridobivene eksploatacije i kapitalnih i operativnih troškova investicije.

Novčani tok Republike Hrvatske: suma izravnih financijskih koristi koje Republika Hrvatska ima od investicije (naknada za pridobivene količine ugljikovodika, druge novčane naknade definirane Uredbom, udio u podjeli dobiti iz eksploatacije, porezi).

Novčani tok investitora: razlika svih pozitivnih novčanih tokova (povrat troškova i udio u podjeli dobiti iz eksploatacije) i negativnih novčanih tokova (kapitalni i operativni troškovi, druge novčane naknade definirane Uredbom, porezi).

Prikaz financijskih koristi za Republiku Hrvatsku

Osnovni parametar modela - cijena ugljikovodika

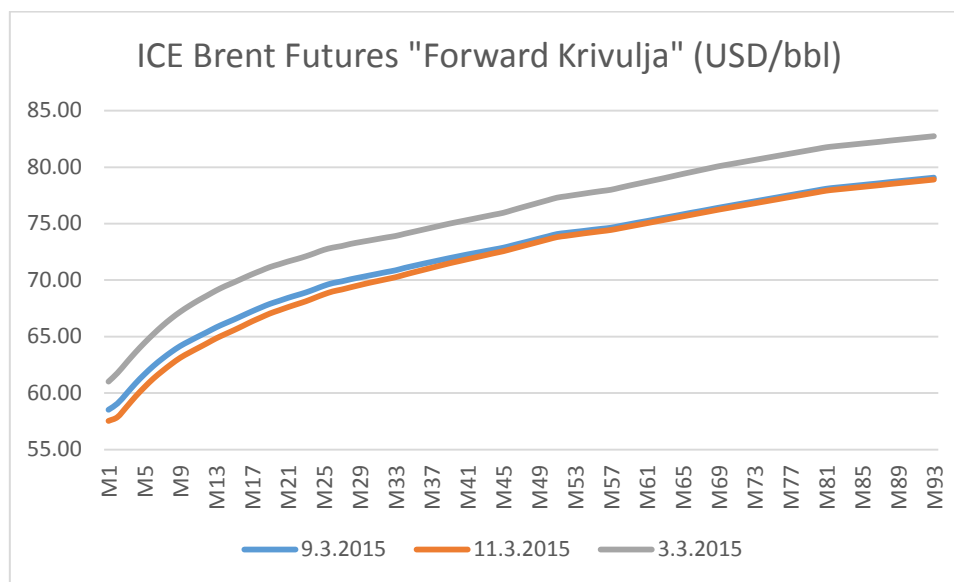
Cijene ugljikovodika izrazito su podložne dnevnim oscilacijama, kratkoročno reagirajući na izmjene odnosa ponude i potražnje kao i na opće ekonomske i geopolitičke faktore. Sukladno tome, od izrazite je važnosti kao polaznu cijenu za izradu modela koristiti valjane pretpostavke. Prvenstveno kao polazišna osnova korištena je cijena *Brent* sirove nafte, proizvedene u Sjevernom moru, kao sirove nafte sa najtransparentnijom i najlikvidnijom cijenom na svijetu, opće prihvaćene u naftnoj industriji kao globalna referentna točka te kao jasan odraz tržišnih kretanja ponude i potražnje. Za cijene plina, na isti način korištena je cijena *ICE UK Nat Gas* kao referentna cijene prirodnog plina u Europi. Formiranje cijene i trenda kretanja cijena ugljikovodika, za potrebe modela, izvršeno je temeljem analize trenutnih tržišnih kretanja cijena *ICE Brenta* i *ICE UK Nat Gas* (cijena *brent futures* ugovora i *futures* ugovora za prirodni plin na *Intercontinental Exchange* burzi) i očekivanih cijena *ICE Brenta* i *ICE UK Nat Gas* u nadolazećim godinama, kretanja potražnje i opskrbe ugljikovodicima na svjetskoj razini i očekivanim rastom svjetskog bruto domaćeg proizvoda na temelju projekcija Svjetske Banke, koji će rezultirati rastom potrošnje energenata, prvenstveno ugljikovodika.

Model računa učinke istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na godišnjoj razini. Slijedom navedenog, korišten je prosjek cijena sirove nafte *ICE Brent* tijekom 2014. godine, kao posljednje pune godine, za polaznu cijenu. Prosjek cijena na *ICE* burzi za *ICE Brent Futures* iznosi 99,39 USD po barelu nafte za 2014. godinu. Također, za cijenu prirodnog plina korišten je prosjek cijena za 2014. godinu za *ICE UK Nat Gas Futures* koji iznosi 46,80 USD po barelu ekvivalenta nafte.

Očekivanja znatnog rasta cijena u nadolazećim desetljećima su utemeljena. Znatnom porastu cijena ugljikovodika na svjetskim tržištima nekoliko čimbenika ide u prilog. Trenutne niže cijene već su se počele odražavati na smanjenje investicijskog ciklusa u kapitalno zahtjevne projekte istraživanje i eksploatacije ugljikovodika. Brojne svjetske naftne kompanije najavile se smanjenje investicija u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika. Istovremeno, trenutno niske cijene ugljikovodika smanjiti će poticaje za investicije u alternative izvore energije i povećanje efikasnosti postojeće potrošnje. Za očekivati je da će se posljedica navedenih čimbenika osjetiti u nadolazećim godinama u obliku smanjenja razine eksploatacije ugljikovodika, što će dovesti do nedovoljne opskrbe tržišta ugljikovodicima te poticati rast cijena. Isto tako, očekuje se kontinuirani porast potražnje za ugljikovodicima. Svjetska ekonomska aktivnost porasla je u zadnjim godinama. Šest godina nakon financijske krize i dvije godine nakon vrhunca euro krize, trendovi svjetskog ekonomskog rasta nalaze se i dalje ispod razine između 2000. i 2007. godine te se očekuje da će rast probiti razinu od 3% tek u 2016. godini. Međutim, svjetski ekonomski rast ubrzat će u nadolazećim godinama te bi, temeljem projekcija Svjetske banke, mogao dostići 3,3% do kraja ovog desetljeća.

Kao dodatnu potvrdu očekivanog rasta cijena ugljikovodika navodimo i krivulje cijena na terminskom tržištu za cijeli raspon mjesečnih *futures* ugovora za ICE Brent Futures na dane 03.03.2015., 09.03.2015. te 11.03.2015. godine, koje jasno prikazuju rastuću „contango“ strukturu tržišta i očekivani rast cijena ugljikovodika u sljedećim godinama. Iako se *futures* tržišta ne mogu smatrati pokazateljem nominalnih razina cijena ugljikovodika u budućnosti, smatraju se realnim pokazateljem očekivanog smjera kretanja cijena ugljikovodika, što se jasno očituje na prikazanom grafikonu. Nominalna razina cijena fluktuirala uzduž cijele krivulje iz dana u dan, ali očekivan smjer kretanja cijena ostaje isti.

Grafikon 1: Očekivani smjer kretanja cijena ugljikovodika u budućnosti

Izravni financijski učinci za Republiku Hrvatsku

Odabrani financijski model u Republici Hrvatskoj čini temelj za priljev novčanih sredstava u proračun Republike Hrvatske, a isti je propisan Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14 i 72/14).

Koristi za Republiku Hrvatsku prvenstveno se očituju kroz izravna plaćanja novčanih naknada za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10% od ukupne vrijednosti pridobivenih ugljikovodika te

kroz koristi u smislu podjele eksploatacije (Ugovorom o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika definiran je model podjele eksploatacije na način da se preostala pridobivena količina ugljikovodika, nakon odbitka novčane naknade za pridobivene količine ugljikovodika te povrata troškova u skladu s odredbama ugovora, dijeli u odgovarajućem postotku između investitora i Republike Hrvatske).

Nadalje, financijske koristi za Republiku Hrvatsku podrazumijevaju proračunske prihode po osnovi izdašnih direktnih poreza, prvenstveno poreza na dobit kao i plaćanja ostalih naknada propisanih Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika što uključuje novčanu naknadu za površinu odobrenog istražnog prostora, novčanu naknadu za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja, novčanu naknadu za ostvarenu kumulativnu eksploataciju ugljikovodika te novčanu naknadu za administrativne troškove.

Slijedom svega navedenog, uzimajući u obzir da Republika Hrvatska ne snosi troškove istraživanja, razrade i eksploatacije ugljikovodika, odnosno da cjelokupni rizik investicije snosi isključivo investitor, ukupne izravne financijske koristi za Republiku Hrvatsku procjenjuju se u iznosu od 55-60% ukupnog neto prihoda projekta. Također, nije zanemariv indirektan učinak na državni proračun po osnovi prihoda od poreza na dodanu vrijednost, učinak poreza i doprinosa iz i na dohotke radnika koje će investitor zaposliti, ostalih fiskalnih i parafiskalnih davanja te drugih naknada, a koji nisu navedeni u ovom primjeru.

U svrhu analize, razmatramo dva scenarija; konzervativni i optimistični na istražnom prostoru prosječne veličine (2.400 km²) uz pretpostavljenu cijenu ugljikovodika od 99,39 USD po barelu nafte, sukladno prosjeku cijena na ICE burzi za *ICE Brent futures* za 2014. godinu. Također, pretpostavit ćemo da razdoblje istraživanja započinje 2015. godine i traje do 2020. godine, dok razdoblje eksploatacije započinje 2021. godine i traje zavisno o prikazanom scenariju 15, 17 ili 25 godina.

Konzervativni scenarij

Određene procjene ukazuju na 12 geoloških prospekata na kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Na navedenih 12 prospekata procjenjuju se potencijalne pridobive rezerve koje variraju između 10 i 100 milijuna barela ekvivalenta nafte. Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 10 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 15 godina, prihodi od eksploatacije iznose 8,8 milijardi kuna, troškovi iznose 1,8 milijardi kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 4,3 milijarde kuna odnosno 61,90% ukupne dobiti projekta. Ukoliko uzmemo u obzir prosjek potencijalnih pridobivih rezervi u količini od 55 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, govorimo o 51,8 milijardi kuna prihoda, 7,5 milijardi kuna troškova odnosno o 27,6 milijardi kuna neto dobiti za državni proračun, što predstavlja 62,34% dobiti projekta. Nadalje, gornja granica konzervativnog scenarija procjenjuje pridobive rezerve ugljikovodika u količini od 100 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina. Slijedom navedenog, prihodi od eksploatacije bi iznosili 94,9 milijardi kuna, troškovi bi iznosili 13,1 milijardi kuna dok bi u državni proračun ušla neto dobit u iznosu od 51,2 milijardi kuna odnosno 62,51% ukupne dobiti projekta. Navedene projekcije prikazane su u donjoj tablici.

Tablica Error! No text of specified style in document..1: Projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 10 mil. bbl, 55 mil. bbl i 100 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta u milijunima kuna

milijuni kuna

Konzervativni scenarij - cjelokupno trajanje projekta			
Pridobive rezerve ugljikovodika	10 mm bbl	55 mm bbl	100 mm bbl
	Donja granica	Prosjek	Gornja granica
Prihodi od eksploatacije	8.782	51.779	94.946
Kapitalni troškovi	669	1.239	1.725
Operativni troškovi	1.145	6.260	11.358
Dobit od eksploatacije	6.090	39.102	72.368
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	3.838	23.791	43.729
Dobit države iz podjele eksploatacije	2.253	15.312	28.640
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	878	5.178	9.495
Ostale naknade	14	24	24
Porezi	1.170	7.092	13.018
Novčani tok projekta	6.969	44.280	81.863
Novčani tok investitora	2.655	16.674	30.686
Novčani tok države	4.314	27.606	51.176
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	38,10%	37,66%	37,49%
Udio države u ukupnom novčanom toku	61,90%	62,34%	62,51%

Uzimajući u razmatranje različite konzervativne pristupe, u dolje priloženim tablicama prikazani su prosječni godišnji financijski parametri te ukupne vrijednosti svake pojedine financijske kategorije za cjelokupni vijek trajanja projekta.

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 10 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 15 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 585 milijuna kuna, troškovi iznose 121 milijun kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 288 milijuna kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..2).

Tablica Error! No text of specified style in document..2 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 10 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Konzervativni scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	10 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	8.782	585
Kapitalni troškovi	669	45
Operativni troškovi	1.145	76
Dobit od eksploatacije	6.090	406
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	3.838	256
Dobit države iz podjele eksploatacije	2.253	150
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	878	59
Ostale naknade	14	1
Porezi	1.170	78
Novčani tok projekta	6.969	465
Novčani tok investitora	2.655	177
Novčani tok države	4.314	288
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	38,10%	38,10%
Udio države u ukupnom novčanom toku	61,90%	61,90%

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 55 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 2,1 milijardi kuna, troškovi iznose 300 milijuna kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 1,1 milijardu kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..3).

Tablica Error! No text of specified style in document..3 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 55 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Konzervativni scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	55 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	51.779	2.071
Kapitalni troškovi	1.239	50
Operativni troškovi	6.260	250
Dobit od eksploatacije	39.102	1.564
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	23.791	952
Dobit države iz podjele eksploatacije	15.312	612
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	5.178	207
Ostale naknade	24	1
Porezi	7.092	284
Novčani tok projekta	44.280	1.771
Novčani tok investitora	16.674	667
Novčani tok države	27.606	1.104
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	37,66%	37,66%
Udio države u ukupnom novčanom toku	62,34%	62,34%

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 100 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 3,8 milijardi kuna, troškovi iznose 523 milijuna kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 2 milijarde kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..4).

Tablica Error! No text of specified style in document..4 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 100 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Konzervativni scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	100 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	94.946	3.798
Kapitalni troškovi	1.725	69
Operativni troškovi	11.358	454
Dobit od eksploatacije	72.368	2.895
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	43.729	1.749
Dobit države iz podjele eksploatacije	28.640	1.146
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	9.495	380
Ostale naknade	24	1
Porezi	13.018	521
Novčani tok projekta	81.863	3.275
Novčani tok investitora	30.686	1.227
Novčani tok države	51.176	2.047
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	37,49%	37,49%
Udio države u ukupnom novčanom toku	62,51%	62,51%

Međutim, ukoliko uzmemo u obzir da će se u okviru konzervativnog scenarija razraditi 12 manjih eksploatacijskih polja te će svako eksploatacijsko polje imati pridobive rezerve od 10 milijuna barela ekvivalenta nafte, uz pretpostavljeni period eksploatacije od 2021. do 2035. godine, generirat će se prosječni godišnji prihod od 7 milijardi kuna od čega će neto dobit za državni proračun na godišnjoj razini biti 3,4 milijarde kuna što predstavlja direktnu financijsku korist za Republiku Hrvatsku na godišnjoj razini (Tablica Error! No text of specified style in document..5).

Tablica Error! No text of specified style in document..5 Usporedba projekcije financijskih parametara za 12 eksploatacijskih polja od 10 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Pridobive rezerve ugljikovodika - prospekt 10 mm bbl	12 eksploatacijskih polja	
	Ukupno kroz cjelokupni period trajanja projekta	Godišnja eksploatacijska razina
Prihodi od eksploatacije	105.385	7.026
Kapitalni troškovi	8.026	535
Operativni troškovi	13.735	916
Dobit od eksploatacije	73.086	4.872
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	46.053	3.070
Dobit države iz podjele eksploatacije	27.032	1.802
Nakna da za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	10.538	703
Ostale naknade	162	11
Porezi	14.034	936
Novčani tok projekta	83.624	5.575
Novčani tok investitora	31.857	2.124
Novčani tok države	51.767	3.451

Iz gore priloženih tabličnih prikaza vidljivo je da se po osnovi naknada za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10% te se dijeli između državnog proračuna te jedinica lokalne i područne (regionalne uprave), izravna financijska korist za Republiku Hrvatsku kreće u rasponu od 59 do 380 milijuna kuna po jednom eksploatacijskom polju. Uredbom o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika propisano je da se iznos spomenute novčane naknade dijeli između državnog proračuna te jedinica lokalne i područne (regionalne uprave) na sljedeći način (Tablica dolje):

- 30% pripada jedinici lokalne samouprave, što predstavlja godišnji prihod u lokalni proračun u iznosu od 17,7 do 114 milijuna kuna,
- 20% pripada jedinici područne (regionalne) samouprave, što predstavlja godišnji prihod područnog (regionalnog) proračuna u iznosu od 11,8 do 76 milijuna kuna,
- 50% pripada državnom proračunu Republike Hrvatske, što predstavlja godišnji prihod državnog proračuna u iznosu od 29,5 do 190 milijuna kuna.

Optimistični scenarij

Određene procjene ukazuju na 12 geoloških prospekata na kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Na navedenih 12 prospekata procjenjuju se potencijalne pridobive rezerve koje variraju između 20 i 200 milijuna barela ekvivalenta nafte. Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 20 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 17 godina, prihodi od eksploatacije iznose 17,8 milijardi kuna, troškovi iznose 3,1 milijardi kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 9,1 milijardi kuna odnosno

61,90% ukupne dobiti projekta. Ukoliko uzmemo u obzir prosjek potencijalnih pridobivih rezervi u količini od 110 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, govorimo o 103,5 milijarde kuna prihoda, 14,4 milijarde kuna troškova odnosno o 55,7 milijarde kuna neto dobiti za državni proračun, što predstavlja 62,48% dobiti projekta. Nadalje, gornja granica optimističnog scenarija procjenjuje pridobive rezerve ugljikovodika u količini od 200 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina. Slijedom navedenog, prihodi od eksploatacije bi iznosili 196 milijardi kuna, troškovi bi iznosili 27,6 milijardi kuna dok bi u državni proračun ušla neto dobit u iznosu od 105,2 milijardi kuna odnosno 62,47% ukupne dobiti projekta. Navedene projekcije prikazane su u donjoj tablici.

Tablica Error! No text of specified style in document..6 Projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 20 mil. bbl, 110 mil. bbl i 200 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta u milijunima kuna

milijuni kuna

Optimistični scenarij - cjelokupno trajanje projekta			
Pridobive rezerve nafte na jednom prospektu	20 mm bbl	110 mm bbl	200 mm bbl
	Donja granica	Prosijek	Gornja granica
Prihodi od eksploatacije	17.829	103.528	196.096
Kapitalni troškovi	790	1.839	4.682
Operativni troškovi	2.276	12.555	22.954
Dobit od eksploatacije	12.979	78.782	148.851
Dobit investitora	8.090	47.668	90.108
Dobit države	4.889	31.114	58.743
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	1.783	10.353	19.610
Ostale naknade	21	24	24
Porezi	2.445	14.202	26.863
Novčani tok projekta	14.762	89.134	168.460
Novčani tok investitora	5.624	33.442	63.221
Novčani tok države	9.138	55.692	105.239
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	38,10%	37,52%	37,53%
Udio države u ukupnom novčanom toku	61,90%	62,48%	62,47%

Uzimajući u razmatranje različite optimistične pristupe, u dolje priloženim tablicama prikazani su prosječni godišnji financijski parametri te ukupne vrijednosti svake pojedine financijske kategorije za cjelokupni vijek trajanja projekta.

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 20 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 17 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 1 milijardu kuna, troškovi iznose 180 milijuna kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 538 milijuna kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..7).

Tablica Error! No text of specified style in document..7 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 20 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Optimističan scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	20 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	17.829	1.049
Kapitalni troškovi	790	46
Operativni troškovi	2.276	134
Dobit od eksploatacije	12.979	763
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	8.090	476
Dobit države iz podjele eksploatacije	4.889	288
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	1.783	105
Ostale naknade	21	1
Porezi	2.445	144
Novčani tok projekta	14.762	868
Novčani tok investitora	5.624	331
Novčani tok države	9.138	538
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	38,10%	38,10%
Udio države u ukupnom novčanom toku	61,90%	61,90%

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 110 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 4,1 milijardi kuna, troškovi iznose 576 milijuna kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 2,2 milijarde kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..8).

Tablica Error! No text of specified style in document..8 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 110 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Optimističan scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	110 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	103.528	4.141
Kapitalni troškovi	1.839	74
Operativni troškovi	12.555	502
Dobit od eksploatacije	78.782	3.151
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	47.668	1.907
Dobit države iz podjele eksploatacije	31.114	1.245
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	10.353	414
Ostale naknade	24	1
Porezi	14.202	568
Novčani tok projekta	89.134	3.565
Novčani tok investitora	33.442	1.338
Novčani tok države	55.692	2.228
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	37,52%	37,52%
Udio države u ukupnom novčanom toku	62,48%	62,48%

Ukoliko uzmemo u obzir samo jedno eksploatacijsko polje od 200 mil. bbl i period eksploatacije u trajanju 25 godina, prihodi od eksploatacije na godišnjoj razini iznose 7,8 milijardi kuna, troškovi iznose 1,1 milijardu kuna, dok neto dobit za državni proračun iznosi 4,2 milijarde kuna (Tablica Error! No text of specified style in document..9).

Tablica Error! No text of specified style in document..9 Usporedba projekcije financijskih parametara za jedno eksploatacijsko polje od 200 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Optimističan scenarij		
Pridobive rezerve ugljikovodika	200 mm bbl	
	Ukupno	Prosjek na godišnjoj eksploatacijskoj razini
Prihodi od eksploatacije	196.096	7.844
Kapitalni troškovi	4.682	187
Operativni troškovi	22.954	918
Dobit od eksploatacije	148.851	5.954
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	90.108	3.604
Dobit države iz podjele eksploatacije	58.743	2.350
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	19.610	784
Ostale naknade	24	1
Porezi	26.863	1.075
Novčani tok projekta	168.460	6.738
Novčani tok investitora	63.221	2.529
Novčani tok države	105.239	4.210
Udio investitora u ukupnom novčanom toku	37,53%	37,53%
Udio države u ukupnom novčanom toku	62,47%	62,47%

Nadalje, uzmemo li u obzir da će se u okviru optimističnog scenarija razraditi 12 manjih eksploatacijskih polja, svako s pridobivim rezervama od 20 milijuna barela ekvivalenta nafte, uz pretpostavljeni period eksploatacije od 2021. do 2038. godine, generirat će se prosječni godišnji prihod od 12,6 milijardi kuna od čega 6,5 milijardi kuna predstavlja direktnu financijsku korist za Republiku Hrvatsku na godišnjoj razini (Tablica Error! No text of specified style in document..10).

Tablica Error! No text of specified style in document..10 Usporedba projekcije financijskih parametara za 12 eksploatacijskih polja od 20 mil. bbl kroz cjelokupni vijek trajanja projekta sa financijskim učincima na godišnjoj razini u milijunima kuna

milijuni kuna

Pridobive rezerve ugljikovodika - prospekt 20 mm bbl	12 eksploatacijskih polja	
	Ukupno kroz cjelokupni period trajanja projekta	Godišnja eksploatacijska razina
Prihodi od eksploatacije	213.943	12.585
Kapitalni troškovi	9.485	558
Operativni troškovi	27.317	1.607
Dobit od eksploatacije	155.747	9.162
Dobit investitora iz podjele eksploatacije	97.080	5.711
Dobit države iz podjele eksploatacije	58.668	3.451
Naknada za pridobivene količine ugljikovodika (rudna renta)	21.394	1.258
Ostale naknade	251	15
Porezi	29.341	1.726
Novčani tok projekta	177.142	10.420
Novčani tok investitora	67.488	3.970
Novčani tok države	109.654	6.450

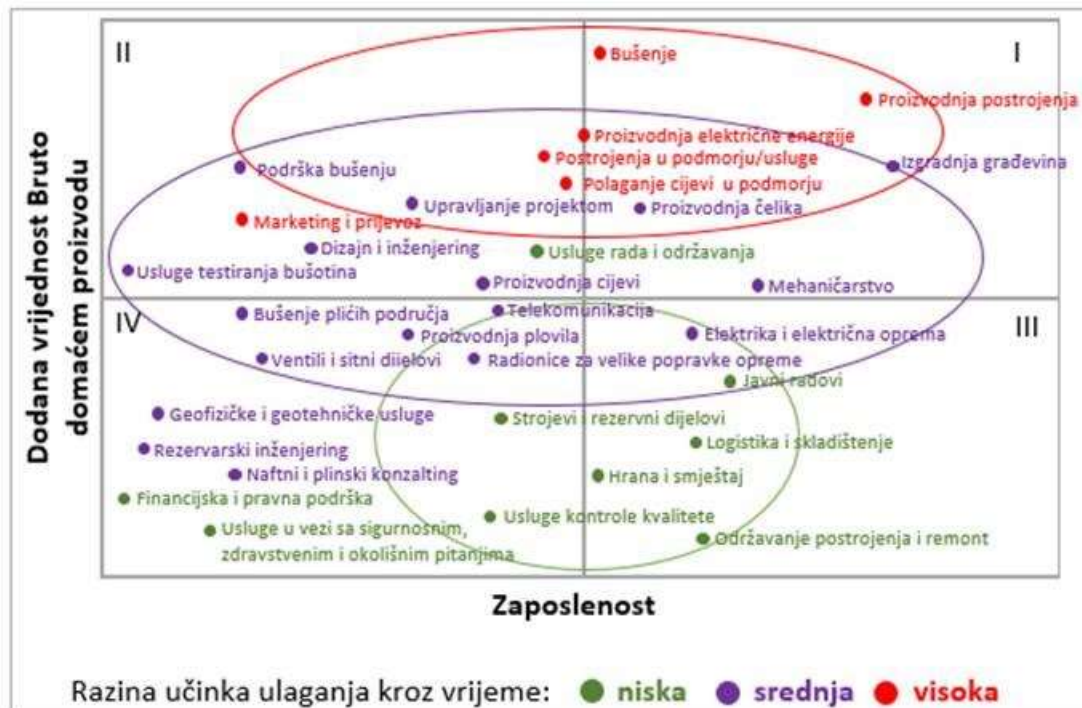
Iz gore priloženih tabličnih prikaza vidljivo je da se po osnovi naknada za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10% te se dijeli između državnog proračuna i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izravna financijska korist za Republiku Hrvatsku kreće u rasponu od 105 do 784 milijuna kuna po jednom eksploatacijskom polju. Sukladno navedenom, podjela između državnog proračuna i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iznosila bi:

- 30% pripada jedinici lokalne samouprave, što predstavlja godišnji prihod u lokalni proračun u iznosu od 31,5 do 235,2 milijuna kuna,
- 20% pripada jedinici područne (regionalne) samouprave, što predstavlja godišnji prihod područnog (regionalnog) proračuna u iznosu od 21 do 156,8 milijuna kuna,
- 50% pripada državnom proračunu Republike Hrvatske, što predstavlja godišnji prihod državnog proračuna u iznosu od 52,5 do 392 milijuna kuna.

Izravni učinci na gospodarstvo

Izravni financijski učinci odnosno izravni prihodi države od naknada i podjele eksploatacije predstavljaju najkonkretniji i najočitiji gospodarski učinak slijedom odvijanja operacija istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, premda ostali gospodarski učinci, bilo izravni, neizravni ili inducirani, sežu daleko iznad izravnih prihoda države te isti značajno utječu na nacionalno gospodarstvo kao cjelinu.

Izravni učinci od aktivnosti istraživanja i eksploatacije mogu se očekivati u industrijama direktno povezanim s istraživanjem i eksploatacijom ugljikovodika. Pojedine operacije, aktivnosti i angažirane industrije tijekom postupka istraživanja i eksploatacije ugljikovodika djeluju različito na bruto domaći proizvod i zaposlenost (Slika Error! No text of specified style in document.4). Svaka faza procesa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika ima svoj specifičan utjecaj na gospodarstvo države u kojoj se vrše aktivnosti.

Slika Error! No text of specified style in document.4: Učinci različitih aktivnosti i industrija angažiranih za potrebe istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na BDP i zaposlenost (Izvor: IHS Global)

Naftna industrija obuhvaća pet jasno podijeljenih sektora: istraživanje, eksploatacija, transport, prerada te marketing i prodaja. Nakon uspješnog istraživanja, nafta i plin se eksploatiraju te se tokovi ugljikovodika transportiraju od bušotine do spremnika gdje se razdvajaju sirova nafta, prirodni plin, kondenzati i voda. Sirova nafta se zatim transportira do rafinerija gdje se prerađuje u derivate dok se prirodni plin transportira do postrojenja za preradu plina i zatim putem plinovoda do krajnjih korisnika. Sektori istraživanja i eksploatacije su blisko povezani te se vrlo često predstavljaju kao jedinstvena djelatnost istraživanja i eksploatacije. Industrijama istraživanja i eksploatacije ugljikovodika čine velike vertikalno integrirane naftne kompanije, sa punim rasponom poslovanja od „bušotine do benzinskih crpki“ i manje specijalizirane i nezavisne kompanije čije poslovanje čini isključivo istraživanje i eksploatacija ugljikovodika. Očekuje se poslovanje oba oblika kompanija u okviru istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Republici Hrvatskoj.

Početak poslovanja investitora u Republici Hrvatskoj podrazumijeva otvaranje poslovne jedinice u zemlji. Navedeno znači inicijalno zapošljavanje lokalnog stanovništva na općim i administrativnim poslovima, zakup uredskih prostorija te ulaganje u svrhu pokrivanja općih i administrativnih troškova potrebnih za početak prve faze operacija odnosno kapital neposredno unesen u hrvatsko gospodarstvo u obliku plaća za zaposlenike, zakupnine i administrativne troškove.

Međutim, preuzimanjem obveza obvezujućeg radnog programa i poštujući odredbe Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika koji se ima potpisati, investitori će angažirati domaće dobavljače i kooperante u najvećoj mogućoj mjeri, ovisno o ekspertizi i dostupnosti lokalnih dobavljača te složenosti poslovnih operacija. Upošljavanjem lokalne industrije postižu se simbiozno-sinergijski učinci. Navedeno investitoru osigurava povećanu operativnu fleksibilnost uz smanjenje logističkih problema i troškova, istovremeno doprinoseći dobrobiti i razvoju lokalnog gospodarstva te zadovoljstvu lokalne zajednice. Nadalje, Ugovorom o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika potiče se zapošljavanje hrvatske radne snage u najvećoj mogućoj mjeri, koliko god to dopuštaju adekvatne vještine, znanja i obrazovanje lokalnog stanovništva. Praksa pokazuje da je u zemljama u

okruženju, na aktivnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika zaposleno preko 85% državljana zemlje domaćina koji su uključeni u svakodnevne poslovne operacije, kako na samim radilištima tako i na administrativnim poslovima. Navedeno dokazuje da angažiranje lokalnog ljudskog resursa predstavlja uspješnu strategiju za razvoj te za postizanje zadovoljstva lokalne zajednice. Razvoj tehnoloških rješenja i osposobljavanja radne snage za postupak eksploatacije nafte i plina te daljnji razvoj vještina i stručnosti zaposlenika također doprinosi rastu inovacija i produktivnosti domaće industrije. Povećanje produktivnosti postojeće radne snage omogućit će veću fleksibilnost i raspoloživost specijaliziranih radnika u Republici Hrvatskoj. Povećana potražnja za dobrima i uslugama kompanija specijaliziranih za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika povećat će prihode istih, što će dovesti do veće raspoloživosti kapitala za daljnje investicije. Oba faktora u konačnici dovode do rasta bruto domaćeg proizvoda.

Također, značajno je i spomenuti učinke zakupa zemljišta od lokalnih vlasnika zemljišta za zemljišta koja su obuhvaćena istraživanjem i eksploatacijom ugljikovodika. Obavljanje aktivnosti istraživanja i eksploatacije na kopnu odnosno ulaz u posjed vlasnika zemljišta ne podrazumijeva i automatski prestanak obavljanja poljoprivrednih radnji na zemljištu, obzirom da su naftni radovi svojim opsegom često ograničeni na samo dio parcele. Sukladno navedenom, istodobno i investitori, vlasnici zemljišta, poljoprivrednici, kao i lokalne zajednice te ugostitelji (rast potražnje za smještajem i hranom tijekom svih faza istraživanja i eksploatacije ugljikovodika) mogu uživati značajne pozitivne sinergijske učinke.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave također mogu očekivati rast svojih proračunskih prihoda. Temeljem Uredbe o naknadi za istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, novčane naknade za površinu odobrenog istražnog prostora te novčane naknade za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja prihod je državnog proračuna Republike Hrvatske, a u cijelosti se ustupa jedinici lokalne samouprave na čijem području se nalazi istražni prostor ili eksploatacijsko polje. Nadalje, što se tiče naknade za pridobivene količine ugljikovodika koja iznosi 10% od tržišne vrijednosti pridobivenih ugljikovodika, navedeni iznos se dijeli na način da 30% ide jedinici lokalne samouprave na čijem se području pridobivaju ugljikovodici, 20% pripada jedinici područne (regionalne) samouprave na čijem se području pridobivaju ugljikovodici dok se preostalih 50% iznosa naknade pripada državnom proračunu Republike Hrvatske. Sukladno navedenom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu, uz značajan poticaj lokalnom gospodarstvu, očekivati i znatne priljeve kapitala u lokalne proračune, što će služiti za daljnja ulaganja.

Izravni gospodarski učinci u periodu istraživanja ugljikovodika

Na temelju svjetske prakse i primjenjivih usporedbi, potrebne investicije u fazi istraživanja mogu iznositi od 30 milijuna EUR do 100 milijuna EUR po svakom ponuđenom istražnom prostoru. Utjecaj na gospodarstvo istražne faze očituje se prvenstveno u angažmanu servisnih kompanija koja vrše usluge bušenja te u povećanju potražnje za dobrima i uslugama logističke i industrijske podrške snimanju seizmike i izvođenju istražnog bušenja u kopnenoj Hrvatskog. Istraživanje kopna tako može dovesti do razvoja i širenja poslovanja domaćih tvrtki koje imaju bogato iskustvo obavljanja usluga i dobavljanja dobara za potrebe istraživanja i eksploatacije ugljikovodika te dovesti do razvoja transportne infrastrukture, veće iskoristivosti špediterskih usluga, uspostave administrativnog i operativnog središta, izrada radilišta za istražno bušenje i time imati značajne pozitivne učinke na zaposlenost.

Izravni gospodarski učinci u periodu razrade eksploatacijskog polja ugljikovodika

Razradna faza najintenzivniji je dio postupka eksploatacije ugljikovodika radi toga što se angažira najveći broj radne snage i popratnih aktivnosti vezanih uz funkcioniranje postupka. Dakle, učinci razradne faze imaju značajan utjecaj na zaposlenost, kao i na bruto domaći proizvod te generiraju značajne koristi gospodarstvu Republike Hrvatske. Uzimajući u obzir iskusnu i visokoobrazovanu radnu snagu, dostupne objekte u kontinentalnoj Hrvatskoj, dugogodišnje iskustvo hrvatskih kompanija u pružanju dobara i usluga razradni eksploatacije ugljikovodika, za očekivati je da će se značajan dio potreba u svrhu istraživanja i eksploatacije ugljikovodika zadovoljiti u Hrvatskoj.

Radi potpore aktivnostima izgradnje rudarskih objekata i fazi spajanja tijekom razradnih aktivnosti, bit će potrebno uspostaviti dodatne uredske i skladišne prostore u zemlji. Kada postrojenja budu operativna, skladišta će se upotrebljavati za pohranu novih potrepština i rezervnih dijelova. Uredski prostor i specijalizirani kampovi postat će operativna lokacija za pružanje podrške i mjesto za zaposlenike zadužene za svakodnevne operacije.

Izravni gospodarski učinci u periodu eksploatacije ugljikovodika

Eksploatacijska faza ekstenzivna je u svojem prvom djelu u procesu izgradnje eksploatacijskih postrojenja koja angažiraju ljudske resurse, kompanije i infrastrukturu i time pozitivno utječu na bruto domaći proizvod. U svojim kasnijim periodima, eksploatacijska faza manje je intenzivna, ali još uvijek s povoljnim utjecajem na zaposlenost. U eksploatacijskoj fazi se očekuje i povećano korištenje postojećih rafinerijskih kapaciteta u Republici Hrvatskoj te se na taj način očekuje povećanje njihove operativne učinkovitosti.

Uz logističke potrebe, realno je očekivati da će industrije koje proizvode dijelove i obavljaju remont postrojenja za eksploataciju ugljikovodika, aktivnostima na kopnu povećati svoj prihod. Potrebe za različitom vrstom opreme i usluga (elektrooprema, građevinske, telekomunikacijske, metaloprerađivačke i druge usluge) dio su aktivnosti potrebnih tijekom izrade postrojenja za eksploataciju ugljikovodika. Operativni troškovi (trošak obrade fluida, transportni troškovi, električna energija, gorivo, održavanje konstrukcija, održavanje eksploatacijske opreme bušotina, maziva i sl.) tijekom eksploatacije također su značajni.

Neizravni učinci na gospodarstvo

Neizravni učinci na gospodarstvo su također značajni, iako teže mjerljivi. Očituju se prvenstveno u koristi koju imaju dobavljači i industrije izravno povezane s aktivnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na kopnu. U ovoj kategoriji, realno se očekuje porast potražnje za električnom energijom, materijalima za građevinske radove i izgradnju čeličnih konstrukcija, goriva, petrokemijskih proizvoda i sl. Neizravni učinci se odnose i na rast kupovne moći poveznog stanovništva kao posljedice rasta prihoda povezanih s djelatnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, što rezultira većom potražnjom za robom široke potrošnje i ostalim uslugama. Nužno je spomenuti i mogućnost pada troškova energenata u Republici Hrvatskoj kao posljedice manjih transportnih troškova ugljikovodika eksploatiranih na kopnu do destinacija unutar Republike Hrvatske. Kako je tržište ugljikovodika liberalizirano, važno je napomenuti kako rast eksploatacije vjerojatno neće dovesti do pada cijena sirovine, već blizina njegove lokacije dovodi do pada transportnih troškova do krajnje destinacije i time do smanjenja troškova energenata za krajnjega potrošača. Pad ovisnih troškova energenata može vrlo povoljno djelovati na opću ekonomiju države u smislu rasta konkurentnosti i smanjenja krajnjih cijena usluga i dobara.

Neizravni učinci eksploatacije na ekonomiju zemlje jesu teže mjerljivi, ali i mogu biti značajni u pogledu sigurnije opskrbe ugljikovodika i ovisno o ostalim tržišnim uvjetima, mogu dovesti do pada cijena energenata. Što se tiče trenutne eksploatacije nafte i plina u Republici Hrvatskoj, eksploatira se oko 40.000 barela ekvivalenta nafte i plina dnevno (40.000 b/d), dok se potrošnja kreće oko 75.000 b/d za tekuće ugljikovodike i 3 milijardi m³ godišnje za prirodnim plinom, prema dostupnim podacima. Koristeći pretpostavke ranije navedenog modela eksploatacije, eksploatacija ugljikovodika porasla bi između 6.000 b/d – 12.000 b/d po jednom prospektu.

Tržište ugljikovodika međunarodno je tržište. Nadalje, formiranje cijena ugljikovodika slobodno je u Republici Hrvatskoj (bez zakonskih ograničenja). Važno je napomenuti kako će eventualna razina eksploatacije ugljikovodika u kombinaciji sa faktorima globalne, regionalne i lokalne potražnje, infrastrukturnih mogućnosti transporta ugljikovodika i interkonekcija za uvoz/izvoz te regulatornog okvira u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji utvrditi tok cijena ugljikovodika na domaćem tržištu.

No, realno je očekivati pad cijena energenata zahvaljujući blizina lokacije eksploatacije, što dovodi do pada transportnih troškova do krajnje destinacije. Kako cijena sirovine u najvećoj mjeri doprinosi konkurentnosti energetske industrije, izrazna korist od pada cijena ugljikovodika očitovala bi se prvenstveno u smanjenju varijabilnih troškova time i rastu konkurentnosti najvećih potrošača ugljikovodika u Republici Hrvatskoj. Prvenstveno se ovdje misli na rafinerije nafte u Rijeci i Sisku,

tvornicu gnojiva u Kutini te plinske elektrane Hrvatske elektroprivrede. Pad cijena energenata posljedično dovodi i do veće potražnje za tim istim energentima što doprinosi rastu ekonomske aktivnosti i naplati trošarina i slično. Dodatni priljev sredstava u državni proračun ostvario bi se rastom uporabe sustava cjevovoda i skladišnih kapaciteta poduzeća u državnom vlasništvu (Janaf i Plinacro), kojima bi se, ovisno o razinama buduće eksploatacije, ugljikovodik mogao transportirati u susjedne zemlje.

Inducirani učinci na gospodarstvo

Slijedom spomenutog scenarija pada cijene energenata uzrokovanog blizinom lokacije eksploatacije, dolazi do znatnog smanjenja troškova za krajnje potrošače. Pad ovisnih troškova energenata može vrlo povoljno djelovati na ekonomiju države u smislu rasta konkurentnosti i smanjenja krajnjih cijena usluga i dobara. Također, aktivnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika dovest će do rasta kupovne moći stanovništva angažiranog izravno ili neizravno u djelatnostima istraživanja i eksploatacije ugljikovodika kao posljedice rasta osobnih dohodaka i prihoda kućanstva, što rezultira većom potražnjom za robama široke potrošnje i ostalim uslugama. Nadalje, koristi stanovništva nepovezanog s navedenim aktivnostima očitovat će se kroz niže izdatke za energente i goriva.

Također, u skladu s učestalom praksom i politikom velikog broja kompanija koja se bave istraživanjem i eksploatacijom ugljikovodika, za očekivati je i znatne donacije u kulturne, sportske i obrazovne sadržaje lokalnih zajednica. Svjetska praksa pokazuje da investitori daju lokalnim zajednicama gospodarsku podršku na načine koji sežu izvan ulaganja koja neposredno stvaraju prihode, uključujući društvena ulaganja u infrastrukturu zajednice kao što su bolnice, škole, kanali za navodnjavanje, odvodni kanali, popravak i poboljšanje cesta i parkova, izgradnja dječjih igrališta. Sve navedeno dovodi do značajnog porasta zadovoljstva lokalnog stanovništva. Naposljetku, nakon eksploatacije zemljišta, investitori ulažu znatna sredstva i u sanaciju okoliša u regiji te vraćaju zemljište zajednici koja stvara gospodarske potencijale za dodatnu poljoprivredu ili druge djelatnosti.

Izvori:

(<https://www.theice.com/marketdata/reports/10>) – ICE BRENT

<http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects> – 3,3% rast

www.mingo.hr

<http://www.mingo.hr/page/prijedlog-zakona-o-istrazivanju-i-eksploataciji-ugljikovodika> - Prijedlog zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika

<http://www.mingo.hr/page/prijedlog-uredbe-o-naknadi-za-istrazivanje-i-eksploataciju-ugljikovodika-18-veljace-28-veljace-2014> - Prijedlog uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (18.veljače - 28.veljače 2014.)

www.azu.hr

<http://www.azu.hr/hr-hr/Javno-Nadmetanje-Kopno> - Dokumentacija za javno nadmetanje

<http://www.azu.hr/Portals/0/Dokumenti/Onshore%20License%20Round%20Info.pdf> – Javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopunu - PREZENTACIJA

Uredba o naknadama za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 37/14.)

Uredba o izmjeni Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine 72/14)